

МИШЕЛ ТУРНИЕ ДА ПИШЕШ ЗА ДЕЦА

Превод от френски: Добринка Савова-Габровска, Мария Георгиева,
Нина Венова, 1987

chitanka.info

ДА ПИШЕШ ЗА ДЕЦА [0]

Надявам се, ще бъда извинен, задето ще разкажа нещо от личния си опит в областта на детската книга. Вярвам, че това ще бъде поучително.

През 1976 г. публикувах първата си книга, озаглавена „Петкан или чистилището на Пасифика“. Това бе нова версия на знаменития „Робинзон Крузо“ на Даниел Дефо (1719) — през вековете на бял свят се появиха безброй негови варианти. Моята главна цел бе да остана във възможно най-голяма степен верен на първообраза и едновременно с това да внеса — но дискретно, тайно, един вид контрабандно — цял един съвременен заряд и философски, и психоаналитичен, и етнографски. Нека уточня, че току-що успешно бях издържал конкурсния изпит за преподавател по философия в университета и че бях натъпкан с идеите на Жан-Пол Сартър и Клод Леви-Строс.

Когато препрочетох романа си, почувствувах неговите недостатъци и колко бях далеч от идеала, който исках да постигна. Философията бе там, на всяка страница, лъснала нескромно, претенциозна, утежняваща и забавяща хода на разказа. Много бързо у мен се наложи идеята да преработя книгата, да я олекотя и изчистя, да прибавя чисто повествователни епизоди, като вплета по-тясно, по-дълбоко непроменения философски заряд, но го направя невидим. И така, използвайки „Петкан, или чистилището на Пасифика“ като един вид чернова, аз създадох нова книга — нито един ред в нея не бе преписан от първата, която озаглавих „Петкан, или дивият живот“.

От този момент започнаха изненадите. Едната бе, когато научих, че съм написал книга за деца. Да, краткостта на разказа, неговата яснота, бодрият ритъм на събитията — всичко това превърна малкия роман в бъдещ „класически успех“ в буквалния смисъл на думата, т.е. четен в училищните часове.

Откакто Петкан(втората версия) завоюва такъв успех, постоянно ме канят да говоря за книгата по училищата във Франция и в говорещите френски език страни. Слушам въпросите на децата. Старая се да отговарям. Те не са „по-детински“, отколкото въпросите, които обикновено задават възрастните читатели. Бих казал по-малко, общо взето. Те направо се насочват към най-главното. За колко време написвате една книга? Колко печелите? Ако в ръкописа ви има правописни грешки, какво казва издателят ви? Какво вярно има в историите ви?

Тези въпроси — и стотици други — ме научиха на много благодарение на отговорите, които бях принуден да търся, защото аз винаги се старая да отговарям откровенно и изчерпателно. Последният въпрос по-специално поставя под съмнение цялата литературна естетика. Отговарям, като написвам най-напред на черната дъска цитат от Жак Кокто: „Аз съм лъжа, която винаги казва истината“. После разказвам как е бил написан „Робинзон Крузо“ на Даниел Дефо (много често децата са чели моя „Петкан“). В основата на романа е една истинска случка: шотландският кормчия Александър Селкирк, изхвърлен от морето на остров Хуан Фернандес (Мас-а-Фуера) в Тихия океан, прекарал там четири години и четири месеца. От тази истинска история Дефо се вдъхновил, за да напише своя „Робинзон“. Случилото се със Селкирк става известно благодарение на дневника на капитан Уд Роджърс, който прибрал и отвел у дома корабкрушенеца. Но кой е чел този дневник? Никой, с изключение на шепа специалисти. Обратно, „Робинзон“ на Дефо имаше и продължава да се радва на огромен успех по целия свят. Защо, по каква причина измислицата въздейства толкова по-силно на съзнанието на хората от простата истина?

Въпросът е необятен и онзи, който би отговорил на него, ще открие ключа за създаване на шедьоври. Без да храня подобна амбиция, аз все пак се опитвам да хвърля малко светлина върху загадката.

Най-забележителното у Крузо на Дефо е, че човек не се задоволява само да го чете. Мисля дори, че в крайна сметка не са много онези, които са чели книгата в пълното ѝ неадаптирано издание. Не, онова, което прави силата и достойнството на тази творба, е, че тя предизвиква неудържимо желание да бъде написана наново. Ето защо, както споменах, съществуват безброй версии на Робинзон, като се

започне от „Тайнственият остров“ на Жул Верн, премине се през „Сюзан и Тихият океан“ на Жироду и се стигне до „Швейцарският Робинзон“ на Вис и „Образите на Робинзон Крузо“ на Сен-Джон Перс. Някои шедьоври дават стимул за творчество, те крият заразителна творческа жар — именно поради това са върхови постижения в световната литература. Да се разбуди творческата фантазия на читателите — признавам, това за мен е върхът на изкуството. Пол Валери казваше, че вдъхновението не е състоянието, в което се намира поетът, който пише, а състоянието, до което поетът, който пише, се надява да доведе своя читател. Мисля, че тези думи трябва да станат основа на една нова естетика.

Но не означава ли това, произведението да играе преди всичко определена възпитателна роля? Монтен казваше, че да се учи едно дете не значи да се пълни ваза, а да се пали огън. Смятам, че не би могло да се каже по-добре. За мен признакът, че съм спечелил, е пламъчето, което понякога виждам да блясва в очите на моите млади читатели, присъствието на един източник на жива светлина и топлина, запален у детето благодарение на моята книга. Награда рядка, но безценна, — която изкупва всички усилия, цялата самота, всички недоразумения.

Мишел Турние

[0] Препечатано със съкращения от списание „Куриер на Юнеско“, м. ноември 1982 г. — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.